Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 2 april 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Frihet att tillhandahålla tjänster – Direkt livförsäkring – Direktiv 2002/83/EG – Artiklarna 35 och 36 – Rätt att säga upp avtalet och uppsägningstid – Felaktig information om sättet för utövandet av uppsägningsrätten – Formkrav för uppsägningen – Uppsägningsrätten upphör – Huruvida försäkringstagarens egenskap av ’konsument’ är relevant”

I mål C-20/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike), genom beslut av den 20 december 2018, som inkom till domstolen den 15 januari 2019, i målet

kunsthaus muerz gmbh

mot

Zürich Versicherungs AG,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L.S. Rossi (referent) samt domarna J. Malenovský och F. Biltgen,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– kunsthaus muerz gmbh, genom D. Koch, Rechtsanwalt,

– Zürich Versicherungs AG, genom P. Konwitschka, Rechtsanwalt,

– Österrikes regering, genom J. Schmoll, i egenskap av ombud,

– Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vláčil, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom G. Braun och H. Tserepa-Lacombe, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 35 och 36 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring (EGT L 345, 2002, s. 1)

2 Begäran har framställts i ett mål mellan kunsthaus muerz gmbh och Zürich Versicherungs AG (nedan kallat Zürich) angående räckvidden av rätten att säga upp avtal om livförsäkring.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Direktiv 2002/83 upphävdes genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (EUT L 335, 2009, s. 1). Skälen 2, 5, 45 och 52 i direktiv 2002/83 hade följande lydelse:

”(2) Det är viktigt att undanröja vissa skillnader mellan olika nationella tillsynsregler för att göra det lättare att starta och driva livförsäkringsverksamhet. För att nå detta mål och samtidigt tillförsäkra försäkringstagare och förmånstagare i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd bör bestämmelserna avseende de finansiella krav som ställs på livförsäkringsföretagen samordnas.

…

(5) Detta direktiv utgör därför ett viktigt steg i sammanslagningen av de nationella marknaderna till en integrerad marknad. Detta steg behöver kompletteras med andra gemenskapsåtgärder i syfte att göra det möjligt för alla försäkringstagare att ha tillgång till varje försäkringsgivare med huvudkontor inom gemenskapen som bedriver verksamhet där med stöd av etableringsfriheten eller friheten att tillhandahålla tjänster, och att därvid garanteras ett tillfredsställande skydd.

…

(45) Försäkringstagare bör ges möjlighet att inom en tid av 14 till 30 dagar frånträda livförsäkringsavtal.

…

(52) På en inre marknad för försäkringar får konsumenten ett bredare och mer varierat utbud av försäkringar att välja mellan. För att fullt ut kunna dra nytta av denna mångfald och den ökade konkurrensen skall konsumenten ha tillgång till all den information som är nödvändig för att kunna välja den försäkring som bäst motsvarar hans behov. Detta informationsbehov är så mycket större som åtagandena kan sträcka sig över lång tid. Bestämmelser om minimikrav måste därför harmoniseras, så att konsumenter kan få klara och exakta besked om de väsentliga egenskaperna hos de försäkringsprodukter som erbjuds och uppgift om de organ till vilka försäkringstagare, försäkrade eller förmånstagare kan rikta klagomål.”

4 I artikel 1.1 g i direktivet anges följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

…

g) *medlemsstat för åtagandet*: den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller, om försäkringstagaren är en juridisk person, den medlemsstat där försäkringstagarens etableringsställe, för vilket avtalet gäller, är beläget.”

5 I artikel 32.2 i nämnda direktiv föreskrevs följande:

”När försäkringstagaren är en fysisk person som är stadigvarande bosatt i en annan medlemsstat än den där han är medborgare, får parterna välja lagen i den medlemsstat där han är medborgare.”

6 I artikel 35 i samma direktiv föreskrevs följande:

”1. Varje medlemsstat skall föreskriva att en försäkringstagare som ingår ett individuellt livförsäkringsavtal skall kunna säga upp avtalet inom en tid mellan 14 och 30 dagar från den dag han informerades om att avtal har kommit till stånd.

Försäkringstagarens uppsägning skall innebära att han befrias från alla från avtalet härrörande framtida förpliktelser.

Andra rättsverkningar av och förutsättningar för uppsägning skall bestämmas genom den lag som enligt definitionen i artikel 32 skall tillämpas på avtalet, i synnerhet såvitt avser det sätt på vilket försäkringstagaren skall informeras om att avtal har kommit till stånd.

2. Medlemsstaterna behöver inte tillämpa punkt 1 på avtal med en giltighetstid om sex månader eller mindre och inte heller i fall då försäkringstagaren, på grund av sin ställning eller på grund av de omständigheter under vilka avtalet ingåtts inte är i behov av detta särskilda skydd. Medlemsstaterna skall i sina regler särskilt ange i vilka fall punkt 1 inte skall tillämpas.”

7 I artikel 36.1 i direktiv 2002/83 föreskrevs följande:

”Innan ett försäkringsavtal ingås skall minst den information som förtecknats i punkt A i bilaga III lämnas till försäkringstagaren.”

8 I punkt a.13 under rubrik A i bilaga III till nämnda direktiv angavs att ”[s]ättet för utövandet av uppsägningsrätten” ingick i den information om åtagandet som skulle meddelas försäkringstagaren innan avtalet ingicks.

Den österrikiska lagstiftningen

9 I 165a § i Versicherungsvertragsgesetz (österrikiska lagen om försäkringsavtal), i den lydelse som är tillämplig på det avtal som är aktuellt i det nationella målet, föreskrivs följande:

”(1) Försäkringstagaren har rätt att säga upp avtalet inom 30 dagar efter det att det kom till stånd. Om försäkringsgivaren har beviljat skydd tills vidare har denne rätt till den premie som motsvarar skyddets varaktighet.

(2) Om försäkringsgivaren inte har fullgjort sin skyldighet att meddela sin adress …, så börjar uppsägningstiden enligt stycke 1 inte löpa förrän försäkringstagaren får kännedom om adressen.

(3) Ovanstående stycken gäller inte för gruppförsäkringsavtal eller för avtal med en löptid på högst sex månader.”

10 I 9a § i Versicherungsvertragsgesetz (österrikiska lagen om försäkringsavtal), i den lydelse som är tillämplig på det avtal som är aktuellt i det nationella målet, föreskrivs följande:

”(1) När ett försäkringsavtal ingås avseende en risk som är belägen inom landet ska försäkringstagarna innan de ingår avtalet skriftligen informeras om

1. försäkringsföretagets namn, adress till huvudkontoret och rättslig form och i förekommande fall motsvarande uppgifter om den filial genom vilken försäkringsavtalet ingås …

…

6. de omständigheter under vilka försäkringstagarna kan återkalla beställningen av försäkringsavtalet eller frånträda detta. …

…

(3) Om det på grund av det sätt på vilket avtalet kommer till stånd inte är möjligt att lämna skriftlig information till försäkringstagarna innan de ingår avtalet, kan informationsplikten fullgöras genom att försäkringstagarna får informationen senast vid den tidpunkt då de får försäkringsbrevet.

(4) Uppgifterna enligt punkt 1 led 1 måste också framgå av försäkringsansökan och av försäkringsbrevet och alla andra dokument som ger försäkringsskydd. …”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

11 kunsthaus muerz är ett bolag bildat enligt österrikisk rätt. Den 27 april 2005 ingick detta bolag, i egenskap av försäkringstagare, ett livförsäkringsavtal med Zürich.

12 I anbudsformuläret för detta avtal fick kunsthaus muerz informationen att en uppsägning av avtalet måste göras skriftligen för att vara giltig.

13 Bolaget sade upp avtalet den 9 oktober 2017. Bolaget angav som grund därför att denna information var felaktig, eftersom det där angavs formella krav för utövandet av denna rätt som i själva verket inte föreskrivs i tillämplig nationell rätt. Bolaget menar att en sådan upplysning inte gör att den betänketid som föreskrivs i artikel 35 i direktiv 2002/83 börjar löpa, varför denna tidsfrist därför är obegränsad i tiden.

14 Zürich avfärdade denna invändning med motiveringen att Zürich inte hade någon skyldighet att informera kunsthaus muerz för att betänketiden skulle börja löpa. Denna information är nämligen endast avsedd för försäkringstagare som är konsumenter och inte för försäkringstagare som är näringsidkare.

15 kunsthaus muerz väckte då talan vid Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien, Österrike) och yrkade att de inbetalda premierna skulle återbetalas jämte dröjsmålsränta med 4 procent om året.

16 Genom dom av den 13 augusti 2018 ogillade nämnda domstol denna talan, och förklarade bland annat att eventuellt felaktig information om uppsägningsrätten inte kan leda till uppsägningsrätt utan tidsbegränsning för en näringsidkare i egenskap av försäkringstagare, eftersom en sådan obegränsad uppsägningsrätt har sin grund i rättsskyddet för konsumenter.

17 kunsthaus muerz överklagade detta beslut till den hänskjutande domstolen och gjorde bland annat gällande att det i unionsrätten inte görs någon uttrycklig åtskillnad mellan försäkringstagare beroende på om de är konsumenter eller inte, och att alla försäkringstagare följaktligen ska ha rätt att säga upp avtalet på samma villkor.

18 Zürich anser däremot att försäkringstagaren i förevarande fall har informerats på ett korrekt sätt om sin rätt att säga upp avtalet och att den lämnade informationen inte kan anses vara felaktig enbart på grund av att det anges att denna rätt endast kan utövas skriftligen. Detta är dessutom till fördel för försäkringstagaren själv och utgör en del av rättssäkerhetsprincipen. När försäkringstagaren är näringsidkare löper fristen för att säga upp avtalet under alla omständigheter ut helt oberoende av om en sådan uppgift har lämnats. Andemeningen och syftet med den rätt att säga upp avtalet som föreskrivs i unionsrätten syftar nämligen endast till att skydda konsumenterna.

19 Den hänskjutande domstolen hyser i detta avseende tvivel om räckvidden av de lärdomar som kan dras av domen av den 19 december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864).

20 I den domen slog domstolen fast att artikel 15.1 i rådets direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG (EGT L 330, 1990, s. 50; svensk specialutgåva: område 6, volym 3, s. 67), i dess lydelse enligt rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 (EGT L 360, 1992, s. 1; svensk specialutgåva: område 6, volym 3, s. 180), jämförd med artikel 31 i rådets direktiv 92/96/EEG av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av direktiv 79/267/EEG och 90/619/EEG (EGT L 360, 1992, s. 1; svensk specialutgåva: område 6, volym 3, s. 180) (dessa bestämmelser har sin motsvarighet i artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83) ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken uppsägningsrätten upphör senast ett år efter betalningen av den första försäkringspremien, när försäkringstagaren inte har informerats om uppsägningsrätten.

21 Den hänskjutande domstolen har påpekat att EU-domstolen, för att komma fram till denna lösning, bland annat grundade sig på skäl 23 i andra direktivet 90/619, vilket i huvudsak återges i skäl 52 i direktiv 2002/83, och på rättspraxis avseende den hävningsrätt som tillkommer varje konsument enligt rådets direktiv 85/577/EEG av den 20 december 1985 för att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (EGT L 372, 1985, s. 31; svensk specialutgåva: område 15, volym 7, s. 83) och särskilt på domen av den 13 december 2001, Heininger (C-481/99, EU:C:2001:684).

22 Domstolen har särskilt beaktat den omständigheten att försäkringstagaren utgör den svagare avtalsparten i förhållande till försäkringsföretaget, på ett sätt som motsvarar den situation som en konsument befinner sig i när denne ingår ett avtal utanför avtalspartens fasta affärslokaler; detta eftersom försäkringsavtal utgör juridiskt komplexa finansiella produkter som kan variera avsevärt beroende på vilket försäkringsföretag som erbjuder dem och som innebär betydande ekonomiska åtaganden med potentiellt mycket lång varaktighet.

23 I förevarande fall är kunsthaus muerz inte en konsument. Trots att det i unionsrätten saknas en enhetlig definition av begreppet konsument, framgår det nämligen av majoriteten av rättsakterna inom detta område att en konsument är en fysisk person som i sitt agerande på marknaden inte handlar i yrkes- eller affärssyfte utan bara för privata ändamål.

24 Mot denna bakgrund beslutade Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska direktiv 2002/83 – särskilt dess artiklar 35 och 36 – tolkas så, att det utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken uppsägningstiden, oberoende av om (korrekt) information lämnats innan avtalet ingicks, löper ut inom 30 dagar efter det att avtalet kom till stånd (också) när försäkringstagaren inte är en konsument?”

Prövning av tolkningsfrågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken fristen för att utöva rätten att säga upp rättsverkningarna av ett försäkringsavtal, även när försäkringstagaren inte är konsument, börjar löpa från och med den dag då avtalet ingicks, även om det i den av försäkringsföretaget lämnade informationen om villkoren för utövandet av rätten att säga upp detta försäkringsavtal anges formkrav för att utöva denna rätt som i själva verket inte existerar enligt den nationella rätt som är tillämplig på avtalet.

26 Det ska inledningsvis erinras om att domstolen redan har haft tillfälle att precisera att artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att fristen för att utöva rätten att säga upp ett livförsäkringsavtal börjar löpa från och med den tidpunkt då försäkringstagaren informeras om att avtalet har ingåtts, även om den information som försäkringsföretaget lämnat till försäkringstagaren anger formkrav som i själva verket inte existerar i den nationella rätt som är tillämplig på avtalet eller i avtalsklausulerna i nämnda avtal, under förutsättning att en sådan angivelse inte berövar försäkringstagarna möjligheten att utöva sin uppsägningsrätt på i princip samma villkor som skulle ha gällt om informationen hade varit korrekt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av en helhetsbedömning och med beaktande av det nationella lagstiftningssammanhanget och omständigheterna i de nationella målen, bedöma huruvida felet i den information som lämnats försäkringstagaren berövar vederbörande denna möjlighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18–C-357/18 och C-479/18, EU:C:2019:1123, punkt 82).

27 För att kunna besvara den ställda frågan ska det således prövas huruvida en sådan tolkning av artiklarna 35 och 36 i direktivet beror på huruvida försäkringstagaren är konsument.

28 Det ska härvid påpekas att enligt domstolens fasta praxis ska vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 19 december 2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punkt 34, dom av den 16 november 2016, Hemming m.fl., C-316/15, EU:C:2016:879, punkt 27, och dom av den 25 januari 2017, Vilkas, C-640/15, EU:C:2017:39, punkt 30).

29 Domstolen konstaterar inledningsvis att det varken i ordalydelsen i artiklarna 35 och 36 eller, för övrigt, i skäl 45 i direktiv 2002/83, i vilka den rätt att säga upp avtalet som föreskrivs i artikel 35 i direktivet anges, görs någon åtskillnad mellan försäkringstagare beroende på om de är konsumenter eller inte.

30 Det ska vidare påpekas att den hänskjutande domstolen tycks anse att kunsthaus muerz inte är en konsument enbart av det skälet att bolaget är en juridisk person medan endast fysiska personer kan vara konsumenter. Utan att det för att besvara tolkningsfrågan är nödvändigt att uttala sig om räckvidden av det unionsrättsliga begreppet konsument, räcker det att understryka att det hursomhelst framgår av det sammanhang i vilket artikel 35 i direktiv 2002/83 ingår att försäkringstagaren, i den mening som avses i denna bestämmelse, kan vara såväl en fysisk som en juridisk person.

31 I artikel 1.1 g i direktivet definieras nämligen ”medlemsstat för åtagandet” som ”den medlemsstat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt eller, om försäkringstagaren är en juridisk person, den medlemsstat där försäkringstagarens etableringsställe, för vilket avtalet gäller, är beläget”.

32 Vidare är det enligt artikel 32.2 i nämnda direktiv endast om försäkringstagaren är en fysisk person som är stadigvarande bosatt i en annan medlemsstat än den där försäkringstagaren är medborgare, som parterna kan välja lagen i den medlemsstat där han är medborgare.

33 I artikel 35.2 i direktivet ges medlemsstaterna dessutom möjlighet att begränsa detta skydd i ”fall då försäkringstagaren, på grund av sin ställning eller på grund av de omständigheter under vilka avtalet ingåtts inte är i behov av [nämnda särskilda skydd]”. Det skydd som föreskrivs i direktivet omfattar således med nödvändighet alla kategorier av försäkringstagare, utom om medlemsstaterna gör gällande denna möjlighet, exempelvis genom att utesluta detta skydd för försäkringstagare som är näringsidkare. Enligt nämnda artikel 35.2 måste emellertid en sådan begränsning föreskrivas i den nationella lag som är tillämplig på avtalet, vilket det i förevarande fall ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva mot bakgrund av österrikisk rätt.

34 Denna tolkning av artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83 bekräftas slutligen av direktivets syfte, vilket bland annat anges i skälen 2 och 5 i direktivet, enligt vilka direktivet syftar till att tillförsäkra försäkringstagare och förmånstagare i samtliga medlemsstater ett tillräckligt skydd och att bidra till att göra det möjligt för alla försäkringstagare att ha tillgång till varje försäkringsgivare med huvudkontor inom unionen.

35 Det skulle nämligen strida mot dessa syften att göra åtskillnad mellan försäkringstagare beroende på deras personliga egenskaper, däribland genom att ta hänsyn till om de har ställning som ”konsumenter” eller inte, eftersom detta skulle innebära en begränsning av det skydd som garanteras genom direktiv 2002/83.

36 Nämnda tolkning av artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83 påverkas inte, i motsats till vad Zürich har gjort gällande, av den omständigheten att ordet ”konsument” används i skäl 52 i direktivet. Det finns nämligen ingenting i detta skäl som tyder på att behovet av information om ångerrätten endast är tillämpligt på försäkringstagare som är konsumenter.

37 Detsamma gäller de hänvisningar till konsumenter som domstolen gjorde i sin dom av den 19 december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), för att slå fast att preklusionsfristen för att utöva uppsägningsrätten inte kan börja löpa, så länge som försäkringstagaren inte har fått någon information om att det över huvud taget föreligger någon uppsägningsrätt.

38 För att komma fram till denna slutsats stödde sig domstolen visserligen på skäl 23 i direktiv 90/619, som i huvudsak motsvarar skäl 52 i direktiv 2002/83, varvid den på försäkringsbestämmelserna överförde övervägandena i domen av den 13 december 2001, Heininger (C-481/99, EU:C:2001:684), som rörde en begäran om förhandsavgörande avseende bestämmelserna i direktiv 85/577, vilka är tänkta att skydda konsumenten i de fall då avtal ingås utanför fasta affärslokaler (se även, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2019, Rust-Hackner m.fl., C-355/18–C-357/18 och C-479/18, EU:C:2019:1123, punkt 63).

39 Det ska emellertid påpekas, såsom framgår av punkterna 28 och 29 i domen av den 19 december 2013, Endress (C-209/12, EU:C:2013:864), att den jämförelse mellan försäkringstagare och konsumenter som domstolen gjorde i sistnämnda dom endast grundar sig på omständigheter som är gemensamma för deras avtalsförhållanden, nämligen de risker som är förenade med ingåendet av ett försäkringsavtal, i avsaknad av information som överensstämmer med de krav som uppställs i unionsrätten, samt att försäkringstagaren utgör den svagare avtalsparten i förhållande till försäkringsgivaren, med hänsyn dels till att försäkringsavtal utgör juridiskt komplexa finansiella produkter, dels att sådana avtal

innebär betydande ekonomiska åtaganden med potentiellt lång varaktighet. Det kan inte anses att dessa omständigheter omöjligen kan föreligga med avseende på försäkringstagare som inte är konsumenter.

40 Den nationella domstolen ska emellertid beakta huruvida försäkringstagaren har denna egenskap eller inte när den – såsom det har erinrats om i punkt 26 i förevarande dom – mot bakgrund av en helhetsbedömning, och med beaktande av det nationella lagstiftningssammanhanget och omständigheterna i de nationella målen, bedömer huruvida felet i den information som lämnats försäkringstagaren berövar vederbörande möjligheten att utöva sin uppsägningsrätt på i princip samma villkor som skulle ha gällt om informationen hade varit korrekt.

41 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artiklarna 35 och 36 i direktiv 2002/83 ska tolkas så, att de även är tillämpliga på en försäkringstagare som inte är konsument och att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken fristen för att utöva rätten att säga upp rättsverkningarna av ett försäkringsavtal, även när försäkringstagaren inte är konsument, börjar löpa från och med den dag då avtalet ingicks, även om det i den av försäkringsföretaget lämnade informationen om villkoren för utövandet av rätten att säga upp detta försäkringsavtal anges formkrav för att utöva denna rätt som i själva verket inte existerar enligt den nationella rätt som är tillämplig på avtalet, under förutsättning att en sådan angivelse inte berövar försäkringstagarna möjligheten att utöva nämnda rätt på i princip samma villkor som skulle ha gällt om informationen hade varit korrekt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av en helhetsbedömning och med beaktande av det nationella lagstiftningssammanhanget och omständigheterna i det nationella målet, inbegripet försäkringstagarens eventuella egenskap av konsument, bedöma huruvida felet i den information som lämnats försäkringstagaren berövar vederbörande denna möjlighet.

Rättegångskostnader

42 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Artiklarna 35 och 36 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG av den 5 november 2002 om livförsäkring ska tolkas så, att de även är tillämpliga på en försäkringstagare som inte är konsument och att de inte utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken fristen för att utöva rätten att säga upp rättsverkningarna av ett försäkringsavtal, även när försäkringstagaren inte är konsument, börjar löpa från och med den dag då avtalet ingicks, även om det i den av försäkringsföretaget lämnade informationen om villkoren för utövandet av rätten att säga upp detta försäkringsavtal anges formkrav för att utöva denna rätt som i själva verket inte existerar enligt den nationella rätt som är tillämplig på avtalet, under förutsättning att en sådan angivelse inte berövar försäkringstagarna möjligheten att utöva nämnda rätt, på i princip samma villkor som skulle ha gällt om informationen hade varit korrekt. Det ankommer på den hänskjutande domstolen att mot bakgrund av en helhetsbedömning och med beaktande av det nationella lagstiftningssammanhanget och omständigheterna i det nationella målet, inbegripet försäkringstagarens eventuella egenskap av konsument, bedöma huruvida felet i den information som lämnats försäkringstagaren berövar vederbörande denna möjlighet.

Underskrifter